

A Magyar Nemzeti Bank állásfoglalásban értelmezte, hogy a Biztosítási Törvény kivételszabálya alapján a biztosítási alkuszok milyen értékesítési szituációban tekinthetnek el piacelemzési kötelezettségüktől

1. Bevezető

1.1. A Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége (FBAMSz), mint a hazai biztosítási alkuszok érdekképviselői szervezete, a biztosításközvetítésről szóló 2002/92/EK számú irányelv (IMD) átültetése, azaz a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (régis Bit.) hatálybalépése óta hangoztatta azon álláspontját, miszerint a mindenkori Bit. azon szabálya, mely a biztosítási alkuszoktól minden körülmények között kielégítő mennyiségű biztosítási termék bemutatását várja el, nem egyeztethető össze az IMD rendelkezéseivel, mert az IMD értékesítési szituációtól és az ügyfél tájékoztatásától függően vár el széles körű piacelemzést a közvetítőktől, melyre azonban a mindenkori Bit. nem volt figyelemmel.

1.2. Ennek megfelelően a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) egyik nagy áttörést hozó rendelkezése volt a **398. § (4)** bekezdése, mely szűk körben ugyan, de kivételesen lehetővé tette / teszi a biztosítási alkuszok számára, hogy bizonyos feltételekkel eltekinthessenek az őket terhelő széles körű piacelemzési kötelezettségtől. Ezzel a jogalkotó elismerte az ún. értékesítési szituációtól függő tájékoztatási kötelezettség, mint kivételi szabály létjogosultságát a magyar jogban is.

1.3. Egyik legfrissebb állásfoglalásában az MNB ennek a kivételszabálynak az alkalmazási körét igyekezett értelmezni.

2. Értékesítési szituációtól függő tájékoztatási kötelezettség

2.1. Mielőtt ismertetnénk az MNB mostani állásfoglalását, érdemes röviden kitérni arra, hogy sem az IMD, sem pedig a biztosítási értékesítésről szóló 2016/97/EK számú irányelv (IDD) nem ahhoz képest kategorizálja a közvetítőket és teszi lehetővé számukra a közvetítés szűkebb vagy tágabb módját, hogy mi az elnevezésük (és nem is aszerint, hogy az ügyféltől vagy biztosítói forrásból származik a megbízásuk), hanem aszerint, hogy a konkrét esetben megfelelően tájékoztatják-e az ügyfelet arról, hogy objektív piacelemzésen alapuló tanácsot nyújtanak-e vagy sem.

2.2. Az IMD 12. cikkelyének 1. pontja, illetve az IDD 19. cikkelyének 1(c)(iii) pontja a fentieknek megfelelően szabályozza a biztosításközvetítőt terhelő tájékoztatási kötelezettség tartalmát és terjedelmét, és ezen keresztül egyúttal egyértelművé teszi azt is, hogy sem az IMD, sem az IDD nem kívánt létrehozni olyan közvetítői kategóriát, mely minden körülmények között objektív piacelemzésre köteles. A hivatkozott cikkelyek szerint ugyanis a biztosításközvetítőnek tájékoztatnia kell az ügyfelet az adott szerződéssel kapcsolatban arról (is), hogy:

(i) az objektív piacelemzésre vonatkozó kötelezettsége alapján ad-e tanácsot; vagy

(ii) szerződéses kötelezettsége van-e arra, hogy kizárólagosan egy vagy több biztosítóintézet számára fejtsen ki biztosításközvetítői tevékenységet; vagy

(iii) nincs szerződéses kötelezettsége arra, hogy kizárólagosan egy vagy több biztosítóintézet számára fejtsen ki biztosításközvetítői tevékenységet, és nem is az objektív piacelemzésre vonatkozó kötelezettség alapján nyújt tanácsot. Ebben az esetben, az ügyfél kérésére meg kell neveznie azon biztosítóintézeteket, amelyekkel üzletet köthet és köt.

2.3. Az IMD és IDD tájékoztatás alapú megközelítéséből tehát elvileg az következik, hogy a versengő termékek közvetítésére jogosult független biztosításközvetítőket az ügyfelek irányában terhelő együttműködési és tájékoztatási kötelezettség tartalma és terjedelme, valamint az ilyen közvetítők arra vonatkozó szabadságfoka, hogy kielégítő mennyiségű biztosítási terméket elemeznek-e és tárnak-e az ügyfél elé, nem attól függ, hogy az ügyféltől vagy biztosítói forrásból származik-e a megbízásuk, hanem mindig a konkrét értékesítési szituációtól és saját közvetítői minőségükről ebben a helyzetben adott tájékoztatástól.

2.4. Lévén, hogy az ügyfelek tájékozott döntési helyzetbe kerülését kellően hatékony védelemben részesíti az adott biztosítási szerződéshez kapcsolódóan (case by case) előírt szigorú tájékoztatási kötelezettség, az IMD és IDD szükségtelennek tartotta fenntartani a versengő termékek disztribúciójában érintett közvetítők magánjogi pozícióján alapuló alkusz-ügynök megkülönböztetést és egységes független biztosításközvetítői kategóriát vezetett be.

2.5. Az IMD és IDD szabályozási logikájában egyetlen független biztosításközvetítői kategória létezik, mely a piaci lehetőségekhez, a közvetítő egyes részpiacokon kialakított szerződéses viszonyaihoz, és a konkrét értékesítési szituációhoz képest döntheti el, hogy adható-e teljes körű piacelemzés, illetve ő maga ad-e ilyen piacelemzésen alapuló tanácsot, s mindehhez képest köteles tájékoztatni az ügyfelet arról, hogy mindezekre figyelemmel a konkrét esetben milyen biztosítási tanács várható tőle. Az ügyfél így kerül tájékozott döntési helyzetbe és döntheti el, hogy elfogadja a közvetítő szolgáltatásait, vagy inkább olyan közvetítőt választ, aki széles körű(bb) piacelemzést vállal.

2.6. A FBAMSz a fentiek alapján mindenkor azt a szakmai álláspontot képviselte, hogy ügyfélvédelmi szempontból tiszta helyzetet akkor

teremtene a jogalkotó, összhangban az IMD / IDD rendelkezéseivel, ha a konkrét értékesítési szituációban előírná a független biztosításközvetítők számára az öndefiniálás kötelezettségét, mely a közvetítők minőségét illetően transzparens helyzetet teremtene az ügyfelek számára és ezen keresztül biztosítaná a tájékozott ügyfél döntések meghozatalát. Mindez természetesen azt is jelentené, hogy egy független biztosításközvetítő nem minden esetben lenne köteles "kielégítő mennyiségű ajánlatot" az ügyfél elé tárnai, viszont tájékoztatni lenne köteles az ügyfelet arról, ha az általa nyújtott tanács nem ilyen piacelemzésen alapul.

2.7. Ilyen előzmények után részleges sikerként könyvelhető el, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdésében a hazai jogalkotó, igaz csak utazási biztosítások esetében, és ott is további előfeltételek megvalósulásakor, de teret engedett annak, hogy egy biztosítási alkusz eltekinthessen az őt terhelő piacelemzési kötelezettségtől. Mostani állásfoglalásában az MNB ezeket a további előfeltételeket értelmezte és adott iránymutatást a biztosítási piac szereplői számára.

3. A MNB állásfoglalása

A./ Az állásfoglalásra bocsátott kérdés

3.1. A kérelmező által állásfoglalásra bocsátott kérdés szerint, a **Bit. 398. § (4)** bekezdése alapján eljárva jogosult-e egy biztosítási alkusz az ügyfelek által elérhető weboldalán a vele erre irányuló együttműködési megállapodást kötő utazási biztosító online szerződéskötő rendszeréhez vezető linkjét elhelyezni, mellőzve ezzel a **Bit. 398. § (5)** bekezdése által előírt kielégítő mennyiségű biztosítás tárgyszerű elemzésére vonatkozó kötelezettségét?

B./ A Bit. értelmezésre szoruló rendelkezései

3.2. A **Bit. 398. § (3)** bekezdése kimondja, hogy az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet. Ezen általános tilalom alól ugyanezen szakasz (4) bekezdése ad felmentést, mely szerint a (3) bekezdésben meghatározott szabályoktól eltérően az alkusz - az ügyfél megbízásából - jogosult a **Bit. 368. § (1)** bekezdés e) pont) alpontjában meghatározott tevékenység végzésére, feltéve, ha az alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan kerül sor biztosítási termék közvetítésére.

3.3. A **Bit. 368. § (1)** bekezdés e) pont eb) alpontja szerinti tevékenység az alábbi:

e) a biztosítási szerződés kizárólag kiegészítője valamely szolgáltató által kínált terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak és a következőkre nyújt fedezetet:

eb) ezen szolgáltatónál megrendelt utazáshoz, illetőleg utazási, üdülési szolgáltatáshoz kapcsolódva a poggyász elvesztésére vagy sérülésére és egyéb kockázatokra, akkor is, ha a biztosítás életbiztosítási vagy felelősségi kockázatokat fedez, feltéve, hogy a fedezet az utazással kapcsolatos kockázatok fő fedezetének kiegészítője.

3.4. A **Bit. 398. § (7)** bekezdése alapján a fenti tevékenységet végző alkuszt nem terheli az ugyanezen szakasz (5) bekezdése által előírt kielégítő mennyiségű biztosítás tárgy szerű elemzésére vonatkozó kötelezettség, ugyanakkor igazolható módon, külön köteles az alkusz tájékoztatni ügyfelét arról, hogy

(a) az adott biztosítási szerződés közvetítése során nem került sor kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás elemzésére, és

(b) az adott biztosítási termékkel összefüggésben mely biztosítóval áll szerződéses kapcsolatban.

C./ Az MNB jogi álláspontja

3.5. A kérdés érdemét tekintve az MNB kiemelte, hogy az állásfoglalás kéréssel érintett kivételszabály alkalmazásához a törvény több feltételt is köt, melyeknek együttesen kell megfeleljen az alkusz ahhoz, hogy magatartása ne ütközzön a **Bit. 398. § (3)** bekezdésében foglalt tilalomba (mely szerint, az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet).

3.6. A **Bit. 398. § (4)** bekezdésében foglaltak szerint a kivételszabály alkalmazása egyrészt

(i) „az ügyfél megbízásából”, másrészt abban az esetben lehetséges, amennyiben

(ii) „az alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan kerül sor a biztosítási termék közvetítésére”.

3.7. Az MNB jogi álláspontja szerint, ezen bekezdés értelmében, a **Bit. 368. § (1)** bekezdés e) pont eb) alpontjában foglalt tevékenységet az alkusz **kvázi függő közvetítőként** végezheti, de ebben az

esetben is kizárólag az ügyfél megbízásából járhat el, alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan.

3.8. Előbbiekkel összefüggésben az MNB szerint a leglényegesebb feltétel az, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdése alapján az érintett – praktikusán utas, illetve útlemondási biztosítási – termékek közvetítése során az alkuszt csak akkor nem terheli a kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás elemzésének kötelezettsége, amennyiben „**az alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan**” kerül sor ezen biztosítási termék közvetítésére. E feltétel pedig akkor teljesül, amennyiben az alkusz és az érintett ügyfél között más, nem a 368. § (1) bekezdés e) pont eb) alpontja szerinti biztosítási termék kapcsán alkuszi megbízási jogviszony áll fenn, azaz az alkusz az érintett ügyfél részére egyébként is végez alkuszi tevékenységet. A **Bit. 398. § (4)** és **(7)** bekezdésében foglalt rendelkezések tehát nem azt jelentik, hogy az alkusz általánosságban jogosult a **Bit. 368. § (1)** bekezdés e) pont eb) alpontja szerinti termékek függő biztosításközvetítőként való terjesztésére, hanem csak azt, hogy amennyiben annak a személynek, aki az alkusz részére más típusú biztosítás közvetítésére már megbízást adott vagy ad, utas-, vagy útlemondási biztosításra van szüksége, úgy ezt az igényt „**az alkusz függő közvetítő szerepben eljárva is kiközvetítheti**”.

3.9 Az MNB aláhúzta azt is, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdésének „**az ügyfél megbízásából**” fordulata tovább szűkíti a kivételszabály alkalmazhatóságának körét. E fordulatra tekintettel ugyanis az alkusz a más biztosítási szerződés megkötésének elősegítése, illetve a más szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködés kapcsán létrejött alkuszi megbízási jogviszony fennállása mellett is csak akkor közvetíthet kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás tárgy szerű elemzésének mellőzésével utasbiztosítást az ügyfele részére, ha azt az ügyfél az adott esetben kifejezetten kéri. Ilyen kifejezett ügyféligény hiányában az alkusz a tevékenységére vonatkozó általános szabályok szerint köteles eljárni.

3.10. A fenti feltételek megvalósulása esetén is szigorú tájékoztatási kötelezettség terheli az alkuszokat. A **Bit. 398. § (7)** bekezdése szerint ugyanis az alkusz igazolható módon, külön köteles tájékoztatni ügyfelét arról, hogy

(a) az adott biztosítási szerződés közvetítése során nem került sor kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás elemezésére, és

(b) az adott biztosítási termékkel összefüggésben mely biztosítóval áll szerződéses kapcsolatban.

3.11. A megfelelő tájékoztatás az MNB álláspontja szerint egyrészt időszerű, a figyelem felhívására alkalmas, másrészt egyértelmű és világos. Annak megítélése, hogy a konkrét állásfoglalás kéressel érintett honlapon elhelyezett felhívás vagy link (amely átvezet a biztosító honlapjára), ennek megfelel-e, a kérelemben foglaltakból nem volt megállapítható, az mindig az adott megoldás vizsgálatával, esetről-esetre dönthető el.

3.12. Összegezve a fentieket az MNB megállapította, hogy a Bit. szigorú feltételekhez köti azt, hogy egy alkuszt valamely, a **Bit. 368. § (1)** bekezdés e) pont eb) alpontja szerinti terméket adott esetben kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás tárgyszerű elemezésének mellőzésével közvetítsen, nevezetesen:

(i) az utas-, illetve útlemondási biztosítás közvetítése az alkuszt alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan történjen;

(ii) az ügyfél kérje a kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítás tárgyszerű elemezésének a mellőzését;

(iii) az ügyfél a **Bit. 398. § (7)** bekezdésében előírt tájékoztatást igazolható módon megkapja.

3.13. Végül az MNB külön is fontosnak tartotta kiemelni, hogy a **Bit. 398. § (4)** és **(7)** bekezdésében foglaltak azon tilalom alóli kivételt szabályoznak, melynek értelmében az alkuszt ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet, azaz biztosításközvetítőként biztosító megbízásából nem járhat el. A tilalom az alkuszi tevékenység lényegét védi, mely szerint az alkuszt az ügyfél megbízásából eljáró közvetítő, aki pártatlan és kizárólag szakmai szempontokat szem előtt tartó tanácsadásra és közvetítésre köteles. Ebből az következik, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdésében írt kivételszabály alkalmazására tényleg csak kivételes esetben és akkor van lehetőség, ha az az ügyfél érdekeit szolgálja.

4. Az MNB állásfoglalásának értékelése

4.1. A mostani állásfoglalás jelentősége abban áll, hogy először értelmezte jogalkalmazó a Bit. azon fordulatát, mely a piacelemzés kivételes mellőzhetőségét ahhoz köti, hogy az utazási biztosítási termékek közvetítése az alkuszi tevékenységhez kapcsolódjon. Látható, hogy az MNB értelmezésében ez a feltétel akkor valósul meg, ha az alkuszt olyan ügyfélnek közvetít ilyen terméket, akitől már rendelkezik alkuszi megbízással.

4.2. Ennek abból a szempontból van jelentősége, hogy akárki részére még utasbiztosítást sem közvetíthet egy alkuszt piacelemzés mellőzésével. A kivételszabály ugyanis ügyfélkapcsolat fennállásához köti a mentesség alkalmazhatóságát. Ebből az is következik – amint arra az állásfoglalás is utal – hogy egy egyszerű link, mely az alkuszt internetes oldaláról egy biztosító oldalára mutat, önmagában, a további feltételek megvalósulása hiányában, nem teszi lehetővé a piacelemzés és termék összehasonlítás mellőzését. A **Bit. 398. § (4)** bekezdése alapján ugyanis az utasbiztosítás megkötésének ez a módja egy alkuszt online alkalmazásának csak olyan felhasználója számára kínálható fel, aki

(i) már az alkuszt ügyfele;

(ii) kifejezett (az online folyamatban naplózott) nyilatkozatával hozzájárul a piacelemzés mellőzéséhez; és

(iii) az alkuszt megfelelően tájékoztatja arról, hogy a konkrét esetben nem kerül sor termék összehasonlításra.

4.3. Az MNB állásfoglalása több helyen is úgy fogalmaz, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdése alapján eljáró alkuszt kvázi függő ügynökként jár el. Ezzel annak ellenére nem lehet egyetérteni, hogy a **Bit. 398. § (4)** bekezdése kifejezetten a **398. § (3)** bekezdésétől való eltérésre ad lehetőséget, mely az ügynöki tevékenység főszabály szerinti tilalmát rögzíti. Az alkuszt ugyanis ebben az esetben is az ügyfél megbízásából, annak alkuszi megbízása alapján jár el. A piacelemzés elmaradása, a biztosítóval kötött termékértékesítésre szóló megbízási jogviszony hiányában, önmagában nem minősíti az alkuszt függő ügynökké.

4.4 Végül az MNB tárgyalt állásfoglalása kapcsán és a teljesség jegyében rögzíteni érdemes, hogy egy biztosítási alkusz nem csak a **Bit. 398. § (4)** bekezdése szerinti esetben mellőzheti a piacelemzést, hanem abban az esetben is, ha megbízója kifejezetten erre ad utasítást, akár olyan módon, hogy az alkusz konkrét biztosító konkrét biztosítási termékét kösse meg a javára, akár olyan módon, hogy csak meghatározott biztosítók termékeinek az összehasonlítását kéri. Nem vitás ugyanis, hogy a **Ptk. 6:273. § (1)** bekezdése alapján, mely szerint a

megbízott köteles a megbízó utasításait követni, az alkusz jogosult és köteles is egyben eltekinteni a **Bit. 398. § (5)** bekezdése szerinti piacelemzéstől, ha ügyfele kifejezetten erre ad utasítást, amint azt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete egyik állásfoglalása is megerősítette.

Amennyiben a hírlevelekben bemutatott témák bármelyikéről további információkat szeretne kapni, szíveskedjen a megadott elérhetőségek valamelyikén közvetlenül kapcsolatba lépni kollégánkkal.

Dr. Molnár István

Partner, ügyvéd

T: +36 1 288 0839

F: +36 1 270 3379

E: istvan.molnar@berkemolnarlawfirm.hu

W: www.InsuranceBlog.hu

1024 Budapest
Ady Endre utca 19.
T: +36 1 288 0839
F: +36 1 270 3379
E: office@berkemolnarlawfirm.hu

A jelen hírlevélben foglalt információk és vélemények a teljesség igénye nélkül, tájékoztató jelleggel kerültek kialakításra, szükségszerűen általánosítanak és semmilyen körülmények között sem tekinthetők jogi tanácsadásnak. A hírlevél célja, hogy olyan témákra és kérdésekre világítson rá, amelyek az iroda ügyfelei számára érdekesek és hasznosak lehetnek.